

Gerard Kramer

Nicodemus, een geheime gelovige?

WoordStudie

Deze keer geen studie over de betekenis van een Grieks woord, maar over iemand met een Griekse naam. De naam Nicodemus is samengesteld uit twee Griekse woorden, namelijk het woord voor 'overwinnen' (Gr. *nikaoo*) en het woord 'volk' (Gr. *dèmos*). De betekenis is 'overwinnaar van (of met) het volk', of 'overwinning van (of over) het volk'. Wat zijn ouders dachten toen ze hun zoontje deze naam gaven, weten we niet. Zo te zien hadden ze weinig last van bescheidenheid en verwachtten ze veel van de pasgeboren Nicodemus.

De naam Nicodemus zal voor de meeste lezers van Rechtstreeks een vertrouwde klank hebben. Het is één van die namen die we direct met een bepaald bijbelboek en hoofdstuk in verband brengen. Inderdaad, u hebt het goed, het is Johannes 3. Hier vinden we het gesprek van de Heer Jezus met Nicodemus over de wedergeboorte. Nicodemus was degene die 's nachts de Heer opzocht, en Hem direct aansprak op een manier waarvan u en ik, als wij erbij waren geweest, gedacht zouden hebben: 'Fijn, dat er ook mensen zijn die begrepen hebben wat het doel is van de tekenen die de Heer doet. Deze man erkent tenminste dat niemand deze tekenen kan doen tenzij God met Hem is; een mooi begin van een goed gesprek!'

En we zouden ons grandioos vergist hebben. Zeker, wat Nicodemus zei, was op zichzelf volkomen juist. Maar de Heer, die Zelf wist wat in de mens was (zie Joh. 2:25, direct voorafgaand aan het gesprek met Nicodemus), wist dat er iets heel wezenlijks ontbrak bij de mens die op dat moment bij Hem op bezoek was. Hij ging daarom ook niet in op Nicodemus' woorden, maar sprak hem aan in zijn hart. De

mens immers ziet aan wat voor ogen is, maar God ziet het hart aan (1 Sam. 16:7; vgl. ook Luc. 16:15). De Heer zag dat deze mens uit de farizeeën, deze overste van de Joden, de leraar van Israël, die toch maar de moed had de verachte rabbi van Nazareth 's nachts op te zoeken, niet wedergeboren was. En de Heer heeft hem daarop gewezen in een gesprek van hart tot hart. Op alle vragen die in zijn hart leefden, kreeg hij zo antwoord. Het zal indruk op hem hebben gemaakt om in de duisternis van die nacht de Heer te horen zeggen dat dit het oordeel was, dat het licht in de wereld gekomen was en dat de mensen de duisternis meer liefhadden dan het licht, omdat hun werken boos waren (Joh. 3:19).

Maar Nicodemus hoorde toen ook voor het eerst dat God uit liefde voor deze wereld Zijn eniggeboren Zoon had gegeven, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft. We weten niet wat er die nacht verder gebeurd is. We lezen niet dat de Heer met Nicodemus op de knieën is gegaan, of hem een 'overgave-gebed' heeft voorgezegd of nazorg aan hem heeft besteed. Deze bijzonderheden staan er stellig daarom niet bij, omdat juist Johannes 3 ons laat zien dat de wedergeboorte een hoogst persoonlijke zaak is. Opnieuw geboren worden – het moet (vers 7), God wil het (vers 8), en het is een individueel gebeuren (vers 3).

Hoe dan ook – er lijkt later wel degelijk iets bij Nicodemus veranderd te zijn. In Johannes 3 was hij 's nachts bij de Heer gekomen, kennelijk omdat hij vond dat iemand van zijn positie het niet kon maken zich overdag bij de omstreden rabbi te vertonen. Maar in Johannes 7:51 lezen we dat hij op klaarlichte dag, te midden van zijn opgewonden collega's (de farizeeën) het juist voor deze rabbi durfde op te nemen: 'Veroordeelt onze wet soms de mens, tenzij zij eerst van hem hoort en weet wat hij doet?' Nicodemus was ervan overtuigd dat als er één was die de toets van deze wet kon doorstaan, het de Man was die 's nachts zo indringend met hem had gesproken.

We komen Nicodemus nog een keer tegen, en wel in Johannes 19:38-42. Inmiddels had de dood van de Heer Jezus plaatsgevonden. Hij was gestorven, overeenkomstig de Schriften. In deze korte geschiedenis wordt de begrafenis van de Heer beschreven; ook die vond plaats naar de Schriften. We vinden hier de rijke, Jozef van Arimathea, bij wie de Heer was in zijn dood (Jes. 53:9). Het opmerkelijke is dat juist Johannes ons meedeelt dat deze Jozef, die de moed had naar de Romeinse stadhouder Pilatus te gaan met het verzoek het lichaam van de Heer te mogen wegnemen, een *discipel* van Jezus was, maar in het geheim, uit vrees voor de Joden (vers 38).

Alleen Johannes deelt ons mee dat er toen nog iemand anders was, die de Heer eer wilde bewijzen. Inderdaad, dat was Nicodemus. Inmiddels een geheime gelovige? Waarschijnlijk wel. Althans, tot op dat moment. Is het niet treffend dat precies deze twee mannen juist toen de Heer gestorven was, *wel* de moed hadden kleur te bekennen en openlijk de kant te kiezen van Hem, voor Wie de wereld – die de duisternis liever had dan het Licht – geen plaats had? Jozef *en Nicodemus* namen vervolgens het lichaam van Jezus en bonden het in linnen doeken, met de specerijen, zoals de Joden de gewoonte van begraven hadden (vers 40). Jozef *en Nicodemus* legden Jezus in dat nieuwe graf, waarin nog nooit iemand gelegd was. Is dat geen prachtig eerbetoon? Is dat geen illustratie van wat aanbidding is? Ziet u ze voor u, die twee mannen, met de gestorven Heiland in hun midden? Samen hun aandacht en energie wijdend aan Hem die zoveel voor hen was gaan betekenen?

Ik moet vaak aan dit tafereel denken bij het zingen van lied 157:2 uit de bundel Geestelijke Lieder:

*Uwe geliefden, vergaderd om U te vereren,
U, die voor hen alles heerlijk ten goede deed keren,
loven U saam,
prijzen Uw heilige naam,
danken U, Here der heren.*

Laten ook wij Hem, die dood geweest is, maar leeft tot in alle eeuwigheid, overvloedig eer bewijzen. De Vader zoekt aanbidder, namelijk mensen die hier op aarde de Zoon eren, zoals zij de Vader eren (Joh. 5:23).

Oude Sporen 2015

